

Observatori Local
i de la Col·laboració Publicoprivada

Observatori Local i de la Col·laboració Publicoprivada és una publicació d'**Observatorio de las Ideas S. L.** dirigida especialment al món local i a les activitats de col·laboració publicoprivada de tota mena.

OBSERVATORI LOCAL

COORDINACIÓ:

Elena Costas, doctora en Economia i fundadora de KSNET

EQUIP DE RECERCA:

**Josep Antoni Báguena - Jordi Baltà - Lluís Camprubí - Joan Frigols - Eduard Güell
Benjamín Augusto López - Lluís Medir - Luis Martín - Pol Morillas - Andreu Orte - Esther Pano
Bárbara Pons - Carles Rivera - Jordi Rosell - Paula Salinas - Elisa Stinus Bru de Sala - Mariona Tomàs
Francesc Trillas - Joan-Josep Vallbé - Ferran Vallespinós**

OBSERVATORI DE LA COL·LABORACIÓ PUBLICOPRIVADA

COORDINACIÓ:

Montserrat Ballarín, doctora en Dret Financer i Tributari, i **Lluís Torrens Mèlich**, economista

EQUIP DE RECERCA:

**Isabel Bassas - Miguel Ángel Bernal - José Antonio Donaire - María Antonieta Fernández
Julio González García - Mónica Iruela - Francesc José María - Eugenia López Mora
Ana Medina - Esther Marco - Víctor Meseguer - Ester Oliveras - Miquel de Paladella
Montserrat Pareja-Eastaway - Héctor Santcovsky - Daniel Santiago - Ángel Tarrío**

EDITA

Observatorio de las Ideas S.L.

PRESIDENT

Daniel Fernández

COORDINACIÓ DEL CONSELL EDITORIAL

Àngels Ingla

CIF B65855868

Diputació, 262, 2n 1a 08007

Barcelona Tel. 93 494 97 20

www.observatoriodli.com

ISSN - edició en paper: 2938-9518

ISSN - edició digital: 2938-642X

D. Legal: B.3419-2024

| OBSERVATORI LOCAL |

CAP A UNA AGÈNCIA ESTATAL D'AVUACIÓ DE POLÍTIQUES PÚBLIQUES DIGITAL, EFECTIVA, INDEPENDENT I SOSTENIBLE

Ressenya de **Pere A. Taberner** sobre «From Evidence to Insight: Designing Spain's New Digital Framework for Public Policy Evaluation».

ACCÉS EFECTIU A LES PRESTACIONS SOCIALS: EVIDÈNCIA EXPERIMENTAL A FRANÇA

Ressenya de **Maria Sánchez Vidal** sobre «Take-Up of Social Benefits: Experimental Evidence from France».

COM MILLORAR LA QUALITAT DE LES CURES DE LLARGA DURADA?

Ressenya de **Maria Laffaire** sobre «Universalizing the Access to Long Term Care: Evidence from Spain» i «Government Monitoring of Health Care Quality: Evidence from the Nursing Home Sector».

GOVERNANÇA DE L'ADAPTACIÓ CLIMÀTICA EN ÀREES METROPOLITANES

Ressenya de **Clara Costes** sobre «The Governance of Climate Adaptation in Metropolitan Regions: A Systematic Review of Emerging Themes and Issues».

| OBSERVATORI DE LA COL·LABORACIÓ PÚBLICOPRIVADA |

AGÈNCIES INDEPENDENTS PER GARANTIR EL CONTROL DEMOCRÀTIC DE COL·LABORACIÓ PÚBLICOPRIVADA

Ressenya de **Montserrat Ballarín** sobre «Transparency Trade-Offs in the Operation of National Public Private Partnership Units: The Case of Ireland's National Development Finance Agency».

DIGITALITZACIÓ, EFICIÈNCIA ENERGÈTICA I COL·LABORACIÓ PÚBLICOPRIVADA

Ressenya de **Hector Santcovsky** sobre «Data Centre Energy Use: Critical Review of Models and Results».

REINVENTAR EL VALOR DELS DINERS PER IMPULSAR L'ECONOMIA LOCAL

Ressenya de **Esther Oliveras** sobre *Reinventar el valor del dinero para impulsar la economía local*.

LA COL·LABORACIÓ PÚBLICOPRIVADA COM A EIX DE LA GOVERNANÇA DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL DUAL

Ressenya de **Sara Berbel** sobre «Benchmarking: Gestió de l'FP i models d'FP dual internacionals».

Benvolguts lectors i lectores,

Comencem un nou any amb nous projectes i perspectives. I, sobretot, amb noves il·lusions, moltes de les quals incloem en aquest número de la ja –ens atrevim a dir– consolidada –i també nova– revista *Observatori Local i de la Col·laboració Publicoprivada*.

Al primer bloc, tal com vam prometre, seguim posant l'atenció en tots aquells temes d'actualitat relacionats amb la governança local. Així, destaquem quatre idees fonamentals: una primera idea centrada en com aconseguir un disseny operatiu i funcional per a la nova Agència Estatal d'Avaluació de Polítiques Públiques a Espanya; una segona en què examinem com diferents estratègies públiques poden millorar l'accés a les prestacions socials entre persones demandants d'ocupació (segons un estudi fet a França); una tercera en la qual, a partir de dos estudis recents, s'aporta evidència sobre els límits i les oportunitats de les polítiques públiques en l'àmbit de les cures de llarga durada per a la gent gran, i una quarta i última sobre medi ambient –tema ineludible–, ja que l'adaptació al canvi climàtic és, cada cop més, part de les polítiques urbanes a tot el món, i sobretot afecta l'àmbit metropolità.

Mantenint el nostre compromís amb l'estudi de les col·laboracions publicoprivades, el segon bloc se centra en aquestes col·laboracions en relació amb diferents àmbits. Així, plantegem quatre idees més, ara identificant sobre aquesta base quatre temes centrals. El primer es basa en un estudi que aborda com una «agència» o una unitat tècnica especialitzada en col·laboració publicoprivada (CPP) pot contribuir a legitimar aquest mecanisme fent-lo més transparent. Seguim amb un informe que proposa un marc amb què avaluar la qualitat metodològica de qual-sevol estudi, ja que, per exemple, l'alta dispersió i divergència en els càlculs sobre consum energètic porta, a vegades, a confusió i inacció. Una tercera idea, sorgida de la lectura d'un llibre important, proposa dotar els diners públics locals d'una funció addicional per impulsar la producció i el consum de l'economia local. I, finalment, acabem amb un estudi clau: com la CPP és fonamental per garantir la qualitat i la sostenibilitat de la formació professional, especialment en la seva modalitat dual.

Confiam que aquests articles siguin del seu interès i els ajudin en els seus propòsits. I aprofitem l'avinentsa per desitjar-los el millor per a aquest 2026.

L'equip editorial

CAP A UNA AGÈNCIA ESTATAL D'AVALUACIÓ DE POLÍTIQUES PÚBLIQUES DIGITAL, EFECTIVA, INDEPENDENT I SOSTENIBLE

- **Publicació:** «From Evidence to Insight: Designing Spain's New Digital Framework for Public Policy Evaluation», *Journal of Policy Evaluation*, n. 1, 2025, 1-40. Disponible a: <https://doi.org/10.4995/jpeval.2025.23954>
- **Autors:** **Milagros Paniagua San Martín**, assessora al Servei d'Estudis de l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT), i **Felipe González De León**, assessor al Gabinet del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.
- **Síntesi:** **Pere A. Taberner**, responsable de Recerca a KSNET i estudiant de doctorat en Economia a la Universitat de Barcelona (UB) i a l'Institut d'Economia de Barcelona (IEB).

SÍNTESE DE LA IDEA

Aquest article proposa un disseny operatiu i funcional per a la nova Agència Estatal d'Avaluació de Polítiques Públiques a Espanya, establerta mitjançant la Llei 27/2022. Basant-se en experiències comparades i en el context nacional, es planteja un model autònom però federat amb unitats als ministeris. Per fer-lo efectiu, caldrà millorar la governança de dades, la coordinació entre ministeris i l'equilibri entre direcció central i capacitat descentralitzada, així com integrar l'anàlisi de dades i la intel·ligència artificial.

La necessitat de disposar de polítiques públiques més eficaces, transparents i basades en evidència s'ha tornat crucial per a totes les administracions. Espanya ha avançat de manera irregular en matèria d'avaluació: iniciatives com l'AEVAL (2007) o l'IEEP (2017) han trobat barreres per a la seva veritable institucionalització. Amb l'aprovació de la Llei 27/2022, però, el país ha fet un pas decisiu cap a un sistema estable d'avaluació. Aquesta transformació és especialment rellevant, perquè governs de tots els nivells –incloent-hi els locals– afronten reptes creixents com l'envelliment, la transició digital, la desigualtat, l'habitatge o el canvi climàtic. Comptar amb avaluacions rigoroses sobre tot això permet identificar quines polítiques funcionen i com es poden millorar. No obstant, sense un sistema interoperable amb capacitats tècniques suficients, aquest objectiu serà difícil d'assolir.

En aquest context, Paniagua i González analitzen, al *Journal of Policy Evaluation* (JPEVAL) –una nova revista sobre avaluació de polítiques públiques–, com s'hauria d'organitzar i com hauria de funcionar la nova Agència Estatal d'Avaluació de Polítiques Públiques (a partir d'ara, l'Agència). El seu objectiu principal és proposar un disseny funcional que orienti la posada en marxa efectiva de la institució i contribueixi a millorar la qualitat de l'avaluació de les polítiques públiques a Espanya. Per això, adopten un enfocament de disseny normatiu prospectiu que combina revisió de literatura internacional, anàlisi comparada de sistemes d'avaluació consolidats i observació crítica de la trajectòria espanyola. També revisen experiències de cooperació interadministrativa i casos rellevants, com ara el de l'AIReF, per extreure'n aprenentatges útils. A partir d'aquí, formulen propostes concretes sobre organització, governança, maneig de dades i ús de tecnologies avançades.

En primer lloc, els autors plantegen que l'Agència hauria de ser totalment autònoma i disposar de recursos propis, però sense aïllar-se dels processos reals de disseny i gestió de les polítiques públi-

ques. És a dir, ha de ser una institució que no només avaluï les polítiques i els programes una vegada executats (*ex post*), sinó que acompanyi els decisors durant tot el cicle, des de l'inici (*ex ante*) i durant l'execució (*in itinere*). Alhora, se subratlla la importància de dotar-la d'un model de finançament relativament estable i de regles clares de relació amb altres organismes que ja avaluïn o supervisin, com l'AIReF o el Tribunal de Comptes, per evitar encavalcaments i conflictes institucionals.

D'altra banda, Paniagua i González proposen un marc que estipuli l'ordre de prioritat d'avaluació: com seleccionar quines polítiques cal avaluar i amb quines capacitats humanes. L'article defensa que, en un context de recursos limitats, és imprescindible disposar de criteris explícits i transparents de prioritització: recursos econòmics necessaris, rellevància social i estratègica, viabilitat tècnica i moment òptim, així com governança i cooperació d'aquestes polítiques. Al mateix temps, se subratlla que aquest sistema tan sols serà viable si s'inverteix en talent especialitzat: personal amb formació en avaluació i dades, i una col·laboració més estreta amb el món acadèmic. Així, es proposa alinear els incentius del personal públic tècnic amb els del personal investigador, de manera que les avaluacions siguin completament sòlides i robustes.

Un dels eixos centrals de l'article és el desenvolupament de les Unitats de Coordinació d'Avaluació (a partir d'ara, unitats) dins de cada ministeri. La llei esmenta aquestes figures però no les defineix, per la qual cosa els autors proposen una arquitectura federada en la qual aquestes unitats actuïn com a nodes tècnics claus per maximitzar les sinergies amb l'Agència. En estar integrades en el dia a dia de la gestió pública, permetran que l'avaluació formi part dels processos de disseny, implementació i presa de decisions. Aquest enfocament federal multinivell es basaria en la coordinació interna dins de cada ministeri, la cooperació horitzontal entre unitats i l'articulació vertical amb l'Agència. A més, per funcionar adequadament, haurien de comptar amb perfils professionals especialitzats i adaptar-se al nivell de maduresa avaluadora de cada ministeri, assegurant així un procés eficient i coherent en tota l'Administració.

En definitiva, els autors sostenen que, sense dades administratives de qualitat, ben connectades i accessibles, amb garanties, l'avaluació quedarà greument limitada. Per això, plantegen avançar cap a un model de governança de dades més modern, basat en infraestructures segures, sistemes interoperables i acords clars entre administracions. En aquest marc, l'Agència tindria un paper clau en l'impuls i la coordinació d'una infraestructura federada de dades que facilités l'accés a la informació necessària per avaluar polítiques de manera sistemàtica. Sobre aquesta base, proposen aprofitar l'analítica avançada i la intel·ligència artificial per millorar la capacitat d'anàlisi: detectar patrons, estimar impactes, treballar amb grans volums d'informació i explorar escenaris alternatius de política. Sempre, això sí, en un marc de protecció de dades, transparència i supervisió adequada dels algorismes.

Per concloure, encara que el focus de l'article és a l'Administració General de l'Estat, les propostes que es plantegen tenen implicacions clares per a administracions regionals i locals. Un sistema nacional d'avaluació més ben organitzat, amb dades interoperables i metodologies més sòlides, hauria de facilitar i potenciar l'avaluació de polítiques locals.

Per als municipis, aquest nou marc pot ser una oportunitat per disposar de millors dades, aprendre d'avaluacions realitzades en l'àmbit estatal, accedir a eines analítiques més avançades i obtenir un coneixement expert en avaluació de polítiques. Això permetria, al capdavall, que els governs locals incorporin de manera sistemàtica l'evidència en el disseny i la implementació de les seves polítiques.

ACCÉS EFECTIU A LES PRESTACIONS SOCIALS: EVIDÈNCIA EXPERIMENTAL A FRANÇA

- **Publicació:** «Take-Up of Social Benefits: Experimental Evidence from France», *American Economic Journal: Economic Policy*, 2025, 17(4), 2025, p. 1-29, 150. Disponible a: <https://doi.org/10.1257/pol.20220786>
- **Autors:** **Laura Castell**, cap de la divisió d'ocupació a l'INSEE; **Marc Gurgand**, catedràtic i director del Departament d'Economia a la Paris School of Economics; **Clément Imbert**, catedràtic d'Economia a Sciences Po (París), i **Todor Tochev**, economista sènior a l'Institut de Politiques Publiques (IPP) de París.
- **Síntesi:** **Maria Sánchez Vidal**, doctora en Economia per la Universitat de Barcelona i sòcia de KSNET.

SÍNTESI DE LA IDEA

Aquest article examina com diferents estratègies públiques poden millorar l'accés a les prestacions socials entre persones demandants d'ocupació a França. A partir de dos experiments, els autors mostren que la convocatòria per a una reunió amb els serveis socials impulsa, de manera notable, la incorporació de nous beneficiaris, mentre que una eina digital que ofereix informació personalitzada no produeix efectes apreciables. L'anàlisi també revela que els que més es podrien beneficiar d'aquest suport presencial són, paradoxalment, els que hi acudeixen amb menys freqüència.

A Espanya, un nombre rellevant de llars amb dret a ajuts socials no arriba a sol·licitar-los. No es tracta només de desconeixement, sinó que també hi intervenen altres factors, com la complexitat dels tràmits, la dispersió institucional –diferents finestretes, terminis, documents– i les barreres pràctiques que han d'afrontar, especialment, els que travessen situacions de vulnerabilitat. Per altra banda, els ajuntaments se situen a la primera línia d'aquesta problemàtica: són l'administració més propera i, alhora, la porta d'entrada a sistemes de prestacions que solen dependre de diversos nivells de govern. En aquest context, entendre què funciona perquè els ajuts arribin a qui els necessita –informació, simplificació, acompanyament– és clau per orientar polítiques locals eficaces i justes. L'estudi que es ressenya aquí aporta evidència experimental en aquesta línia i ajuda a discriminar quines barreres pesen més i com superar-les.

L'article avalua, a escala nacional, a França, dues estratègies per augmentar l'accés efectiu a 15 prestacions diferents entre persones demandants d'ocupació. La primera consisteix a citar aquestes persones a una reunió amb treballadors socials per (1) avaluar l'elegibilitat i (2) ajudar a iniciar la sol·licitud durant la mateixa cita. Aquesta segona part consisteix a donar informació personalitzada en línia mitjançant un simulador oficial de prestacions. La pregunta central és doble: quines barreres expliquen el «no accés» a les prestacions (manca d'informació, costos de transacció, estigma) i quina de les dues intervencions les supera millor.

Metodològicament, l'estudi aplica un disseny experimental amb assignació aleatòria a grups de tractament i control. És a dir, se seleccionen persones que busquen feina de manera aleatòria, i a algunes d'elles se les cita amb serveis socials o se'ls envia l'enllaç al simulador, i a d'altres no. Concretament, en la intervenció orientada a agendar reunions (en francès, *Rendez-vous des droits élargi*, RDVDE), es van enviar cartes d'invitació a unes 60.000 persones registrades al servei públic d'ocupació, amb variacions en el format de la cita (presencial vs. telefònica), i, en el contingut de la

carta, escrita en un to neutral, amb provisió d'informació addicional, es potenciava l'antiestigma. La intervenció del simulador en línia es va testar en un assaig independent, amb prop de 40.000 persones. Els resultats dels dos experiments s'han mesurat amb dades administratives, tant d'ocupació com provinents de la Seguretat Social, sobre recepció i imports de prestacions; això darrer per a un subgrup dins de la mostra global. A més, els autors realitzen una enquesta telefònica a més de 10.000 persones de la mostra aleatòria per mesurar l'èxit de sol·licituds de prestacions.

Els resultats del primer experiment, aquell que citava persones per reunir-se amb els serveis socials, mostra com, al cap de sis mesos de la intervenció, el grup convidat a la reunió tenia un 7 % més de probabilitat d'haver obtingut alguna prestació nova respecte del grup de control (persones que no havien estat citades). L'efecte va ser especialment alt en les prestacions monetàries, tant dins com fora de l'ocupació, la sol·licitud de les quals va augmentar un 10 %, així com en les prestacions familiars i d'habitatge, que van créixer un 5 %. Quan es calcula l'efecte real d'assistir a la reunió (no només d'haver estat convidat), l'impacte encara és més gran: més del 29 % en l'obtenció de qualsevol prestació, del 44 % en les monetàries i del 21 % en les familiars i d'habitatge, essent totes elles prestacions gestionades pel personal de serveis socials. No obstant, no es van observar efectes en les prestacions de salut, per bé que aquestes no les gestionen aquests serveis.

Aquests resultats mostren que les reunions funcionen perquè redueixen els costos de tramitació: el personal podia iniciar la sol·licitud directament durant la trobada (en ingressos, família i habitatge, però no per a les de salut). Si la barrera principal hagués estat la manca d'informació o l'estigma, els efectes haurien estat més homogenis, però les dades indiquen que l'obstacle clau són les dificultats administratives: formularis complexos, tràmits i desplaçaments. A més, les prestacions amb formularis més extensos van ser les que més van augmentar la taxa de sol·licitud, cosa que confirma que l'ajut compensa la complexitat burocràtica. Finalment, les variacions introduïdes en les cartes d'invitació (fullets informatius o llenguatge antiestigma) no van tenir cap efecte en l'assistència a les reunions ni en l'accés a prestacions.

En el cas del segon experiment –el de l'enllaç al simulador–, la intervenció va despertar interès entre les persones destinatàries: el 67 % va obrir el missatge, el 39 % va accedir a l'enllaç i el 18 % va completar una simulació immediatament després. Tanmateix, quan es va analitzar el comportament posterior, no es va observar cap canvi significatiu en la sol·licitud o l'obtenció de noves prestacions sobre el grup de persones que no havia rebut l'enllaç. En altres paraules, disposar d'informació clara, detallada i personalitzada sobre els drets potencials no va augmentar la taxa d'accés als ajuts.

Els autors interpreten aquests resultats de dues maneres. La primera és que la manca d'informació no constitueix el principal obstacle per a l'accés, sinó que les dificultats pràctiques –formularis extensos, documentació, desplaçaments, coordinació entre administracions– pesen molt més. La segona és que, encara que la informació del simulador fos correcta, el seu impacte no iguala l'eficàcia del contacte directe amb un professional, que pot resoldre al moment dubtes i reduir la càrrega cognitiva del procés. De fet, en comparar els resultats del RDVDE, s'observa que les reunions presencials no van millorar la «qualitat» de les sol·licituds –per contra, la taxa d'èxit fins i tot va baixar lleugerament–, cosa que reforça la idea que l'efecte positiu no prové d'una millor informació, sinó de la reducció dels costos de tramitació.

En conjunt, les troballes d'aquest estudi mostren que l'accés als ajuts socials no s'amplia únicament amb més informació o amb eines digitals, per més útils que siguin, sinó sobretot amb una Administració capaç d'acompanyar, simplificar i tramitar. Els costos de temps, desplaçament o complexitat documental són barreres tan reals com la manca d'informació, i acostumen a afectar amb més força els qui més necessiten l'ajut. Així doncs, no n'hi ha prou que la informació estigui disponible, sinó que cal reduir els costos administratius, articular finestretes úniques i reforçar la coordinació entre nivells de govern perquè les prestacions arribin a tots els beneficiaris potencials i se n'ampliï l'accés i la cobertura.

COM MILLORAR LA QUALITAT DE LES CURES DE LLARGA DURADA?

- **Publicacions:** La primera, «Universalizing the Access to Long Term Care: Evidence from Spain», *NBER Working Paper*, 31825, 2023. Disponible a: <https://doi.org/10.3386/w31825>. La segona, «Government Monitoring of Health Care Quality: Evidence from the Nursing Home Sector», *NBER Working Paper*, 34037, 2025. Disponible a: <https://doi.org/10.3386/w34037>
- **Autors:** De la primera, **Joan Costa-Font**, del Departament de Política Sanitària de la London School of Economics and Political Science (LSE); **Sergi Jiménez-Martín**, de la Universitat Pompeu Fabra; **Cristina Vilaplana-Prieto**, professora d'Economia a la Universitat de Múrcia, i **Analia Viola**, de FEDEA. De la segona, **Yiqun Chen**, professor d'Economia a la Universitat d'Illinois (Chicago), i **Marcus Dillender**, professor d'Economia a la Universitat Vanderbilt.
- **Síntesi:** **Maria Laffaire**, màster en Polítiques Públiques i Econometria, i investigadora a KSNET.

SÍNTESI DE LA IDEA

Dos treballs recents aporten evidència sobre els límits i les oportunitats de les polítiques públiques en l'àmbit de les cures de llarga durada per a la gent gran. El primer, centrat en Espanya, avalua l'extensió del sistema de dependència mitjançant una reforma nacional, i revela que la universalització de l'accés genera millores rellevants, però també tensions organitzatives. El segon, realitzat als Estats Units, presenta l'efecte de les inspeccions governamentals en residències de gent gran, i mostra millores puntuals en dotació de personal i qualitat durant el període de control, però sense efectes sostinguts després de la seva finalització. Junts, conviden a reflexionar sobre com el disseny institucional pot afectar l'accés i la qualitat dels serveis de cures de llarga durada.

Espanya és un dels països més envellits d'Europa, i ho serà encara més les properes dècades. Costa Font *et al.* (2023) mostren que, segons dades de l'OCDE, la proporció de persones més grans de 60 anys passarà del 19,9 % actual al 23,8 % el 2030, i al 30,3 % el 2060; a més, en aquesta data, gairebé un terç d'aquestes persones tindrà 85 anys o més.

L'envelliment no és només un canvi demogràfic. Comporta un augment de les limitacions en les activitats bàsiques de la vida diària de les persones (ADL, per les seves sigles en anglès). A Espanya, un 12,3 % dels més grans de 65 tenen almenys dues limitacions en ADL, percentatge que puja al 34 % en els més grans de 85. Aquestes xifres impliquen una demanda creixent de cures de llarga durada, formals i informals, i plantegen reptes d'organització, finançament i equitat de gènere, atès que una part substancial de les cures recau en les famílies, i en particular, en les dones.

Per fer front a aquesta realitat, Espanya ha implementat una de les expansions més significatives de les cures de llarga durada (CLD) en les darreres dues dècades, universalitzant l'accés a suports i subsidis mitjançant la llei del 2006 sobre el Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD). La llei introdueix un dret subjectiu d'accés a ajuts i serveis basat en la necessitat, i no en la renda.

Actualment, un 13,3 % dels més grans de 65 rep algun tipus de cura (22,2 % entre els 85+). Entre aquests primers, el 49 % només rep ajuda informal, el 27 % cures formals i el 10 % una combinació de totes dues. Entre les cures formals, les residències són un dels aspectes més importants del sistema: el 14 % viu en una. Les dades més recents (IMSERSO, 2023) indiquen que a Espanya hi ha

5.996 residències, amb una mica més de 406.948 places en total; d'aquestes, el 2019, el 71,9% eren privades. Per altra banda, el pes dels cuidadors informals és molt notable: prop del 80% dels que ajuden persones de 65+ ho fan de manera informal, i la majoria són filles i esposes, cosa que reforça la dimensió de gènere.

El sistema es finança amb impostos estatals i autonòmics i copagaments dels usuaris. La participació regional en el finançament ha crescut del 50% el 2007 a aproximadament el 60% el 2019, cosa que reforça el caràcter descentralitzat del sistema. De fet, el treball mostra que la despesa pública en CLD ha augmentat de manera significativa, de prop del 0,5% del PIB el 2003 a gairebé el 0,9% el 2019; i el cost total del sistema, incloent-hi el valor monetitzat de la cura informal, se situa entre l'1,27% i l'1,70% del PIB.

La despesa total en residències (públiques i privades) se situa en uns 7.321 milions d'euros anuals (0,59% del PIB espanyol); l'ajuda a domicili arriba a uns 2.240 milions, i les prestacions econòmiques per a la cura en l'entorn familiar sumen 1.277 milions d'euros.

Malgrat tots aquests esforços, destaca que la cura informal segueix sent majoritària, i una part rellevant de la despesa pública es destina a subsidiar precisament aquesta cura en l'entorn familiar mitjançant prestacions econòmiques. A més, l'accés al sistema continua sent un repte, ja que existeixen bretxes entre la sol·licitud de valoració de la dependència (requisit necessari per a l'accés), la valoració efectiva i l'accés al pla individualitzat, de manera que es generen llistes d'espera importants. A més, en el cas de les residències, l'estudi conclou que, si bé la taxa mitjana d'ocupació és de prop del 63%, hi ha desigualtats importants entre comunitats autònomes, com Castella-la Manxa, Madrid o Múrcia, on l'ocupació frega el 100%.

Si bé hi ha serveis de cures de llarga durada públics, gran part de la provisió directa es produeix a través del sistema privat, encara que aquest sigui finançat públicament. En aquest sentit, el paper del sector privat és crucial en l'oferta de residències, i, a través de la gestió autonòmica i dels ajuntaments, els serveis d'ajuda a domicili també se solen terceritzar. Per això, la qualitat del servei depèn, en gran mesura, de la capacitat de gestió dels centres i de la solidesa dels mecanismes de supervisió pública, elements clau per garantir que la provisió respongui de manera efectiva a les necessitats de les persones dependents.

A Espanya, la regulació té un pla estatal i un altre d'autonòmic, propi de cadascuna de les comunitats. En l'estatal, l'Acord sobre Criteris Comuns d'Accreditació del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència, publicat per la Resolució del 2 de desembre del 2008, fixa estàndards mínims de qualitat i defineix l'acreditació com a condició perquè centres i serveis es puguin integrar a la xarxa del SAAD per atendre persones dependents amb finançament públic. L'acreditació de les residències exigeix el compliment de requisits materials, organitzatius, d'accessibilitat i de formació dels recursos humans. A partir d'aquests mínims comuns, cada comunitat autònoma desenvolupa la seva pròpia normativa de centres i serveis, establint estàndards específics de qualitat i procediments d'acreditació i supervisió.

En aquest context, el treball de Chen i Dillender (2025) aporta evidència sobre com dur a terme aquesta tasca fonamental, que pot tenir com a resultat una millora de la qualitat de vida de les persones amb dependència. La seva importància rau en la necessitat de comprendre fins a quin punt la supervisió governamental de la qualitat és capaç de captar la «qualitat real» de les cures o si, mal dissenyada, pot induir comportaments que millorin els indicadors només artificialment.

Aquesta avaluació analitza l'impacte d'un sistema d'inspecció sanitària centralitzada en les residències de gent gran als Estats Units. Les seves troballes són rellevants per a Espanya, perquè el sistema de residències és molt semblant a tots dos països, essencialment privat amb finançament públic, tot i que amb algunes diferències pel que fa als sistemes d'informació pública sobre la qua-

litat dels centres. Per realitzar-la, els autors utilitzen dades administratives de residències de tot el territori dels Estats Units i exploten la programació d'inspeccions de qualitat per identificar les respostes estratègiques dels centres abans, durant i després de les visites. Estudien canvis en hores de feina i composició del personal, admissions i altes temporals, així com indicadors clínics, com la vacunació antigripal i antineumocòcica. La qualitat de la cura es mesura mitjançant la supervivència dels pacients, i s'empra un disseny gairebé experimental per relacionar les qualificacions d'inspecció amb la mortalitat a 90 dies, obtenint estimacions de l'efecte de passar per residències més ben valorades.

La troballa principal és que les residències reaccionen de manera intensa però molt acotada en el temps a les inspeccions. Incrementen les hores de feina d'infermeres i auxiliars i, en menor mesura, la proporció de personal de qualificació més alta; redueixen ingressos de nous residents, i incrementen les «altes temporals» (pacients que surten però tornen al centre al cap de poques setmanes), cosa que millora transitòriament la ràtio personal-resident. També hi ha indicis de petites millores en cures preventives (vacunes) durant el període d'inspecció. Tanmateix, gairebé totes aquestes respostes són supèrflues, ja que desapareixen després de la visita.

Aquest patró suggereix que les qualificacions obtingudes en la inspecció poden no reflectir la «qualitat absoluta» habitual del centre, però, tot i així, sí que contenen informació útil sobre la «qualitat relativa»: els usuaris que passen més temps en residències més ben qualificades tenen una mortalitat a 90 dies una mica menor (una reducció que s'acosta a 0,8 punts percentuals, segons les seves estimacions instrumentals).

En el context espanyol, l'experiència dels Estats Units indica que la inspecció i l'avaluació poden induir millores reals, però moltes vegades són temporals i van acompanyades de comportaments estratègics que distorsionen l'organització del servei (diferir ingressos, derivar pacients a l'hospital, concentrar recursos només en allò que es mesura). Això suggereix que, per dissenyar sistemes de supervisió a Espanya, és crucial pensar no només quins indicadors es mesuren, sinó també com poden afectar l'organització i la qualitat de serveis. En aquest sentit, s'hauria de tenir en compte que les qualificacions individuals de residències i/o serveis només serien vàlides de manera relativa al total de qualificacions, i així es podria identificar quins proveïdors es troben en els percentils de menys rendiment. I és en aquests on s'hauran de concentrar els esforços de millora.

D'altra banda, el retrat del SAAD mostra que un enfocament universalista de drets pot ampliar, de manera substancial, l'accés a suports i alleujar part de la càrrega de les llars, però que la seva efectivitat depèn de la suficiència del finançament, de la capacitat de provisió (especialment residencial) i de la gestió de les llistes d'espera. La combinació d'una forta responsabilitat pública, un pes molt rellevant del sector privat en la provisió i una alta dependència de la cura informal planteja un equilibri delicat entre sostenibilitat, equitat i qualitat.

Els resultats de Chen i Dillender conviden a reforçar la reflexió sobre com monitoritzar la qualitat en residències i altres serveis del SAAD, i com fer servir la informació d'inspeccions per orientar les famílies cap a centres més ben avaluats. Amb tot, també seria especialment important avaluar els resultats dels serveis del SAAD, tant de residències com de fora d'aquestes (l'ajuda a domicili, els subsidis per a cuidadors), atesa la importància de la cura informal i el pes posat en la prevenció de la institucionalització i la desinstitucionalització en l'estratègia estatal per a un nou model de cures a la comunitat (2024-2030).

GOVERNANÇA DE L'ADAPTACIÓ CLIMÀTICA EN ÀREES METROPOLITANES

- **Publicació:** «The Governance of Climate Adaptation in Metropolitan Regions: A Systematic Review of Emerging Themes and Issues», *Urban Climate*, 55, 101944, 2024. Disponible a: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212095524001408>
- **Autora:** **Margherita Gori Nocentini**, doctoranda (PhD candidate) en Planificació Urbana i Disseny de Polítiques al Departament d'Arquitectura i Estudis Urbans (DAStU) del Politècnic de Milà.
- **Síntesi:** **Clara Costas**, sociòloga, tècnica urbanista i DEA en Geografia Humana, especialitzada en Dinàmiques Urbanes. Actualment treballa a l'Ajuntament de Barcelona.

SÍNTESI DE LA IDEA

L'adaptació al canvi climàtic és, cada cop més, part de l'agenda política urbana en tot el món. Tot i això, si bé la majoria de les investigacions sobre el tema parteixen d'una òptica local, aquest article se centra en l'òptica metropolitana, gràcies a la qual s'observa que la fragmentació administrativa, la manca de coordinació entre actors i les desigualtats territorials suposen obstacles per a una planificació eficaç. L'estudi identifica com a catalitzadors de l'adaptació la disposició de mecanismes flexibles de cooperació intermunicipal i el paper emergent de les autoritats metropolitanes com a coordinadores i facilitadores de les relacions i del canvi, capaces d'integrar polítiques sectorials i reduir vulnerabilitats.

En un context d'urbanització on les àrees metropolitanes augmenten en nombre, mida i població, l'adaptació al canvi climàtic forma part, cada cop més, de les agendes polítiques com a estratègia per incrementar la capacitat de resposta de les ciutats davant dels riscos de l'emergència climàtica. Actualment, el 50% de la població mundial viu en ciutats (percentatge que arribarà al 60% d'aquí a cinc anys), fet que fa necessari abordar qüestions com l'efecte illa de calor urbana, les inundacions i l'augment del nivell del mar o l'escassetat i la inseguretat hídriques.

A mesura que l'adaptació es consolida com a tendència de política urbana, també creix l'interès per la seva dimensió de governança, i augmenten les investigacions centrades en els processos polítics i les eines normatives aplicades. Una gran part d'aquestes s'han centrat en la planificació de l'adaptació en l'àmbit local, i s'ha detectat un cert buit sobre la dimensió metropolitana de la qüestió. Per això, aquest article identifica els reptes específics a escala metropolitana, a partir d'investigar en quina mesura han estat abordats per la literatura.

La revisió adopta les directrius del protocol Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA), cosa que ha implicat l'anàlisi temàtica de 365 estudis publicats entre el 2012 i el 2022. Després de l'aplicació de diversos filtres (àmbit metropolità, rellevància i presència de múltiples jurisdiccions), la base de dades resultant finalment va incloure 53 publicacions, que van ser processades amb TAMS Analyzer, un programari d'anàlisi qualitativa assistit per ordinador que va permetre codificar i identificar barreres i temes que conformen patrons reformulats com a tendències emergents, en els quals s'aborda la governança de l'adaptació climàtica en àrees metropolitanes amb diferents enfocaments i aproximacions.

Entre les publicacions basades en estudis de cas, existeix una àmplia distribució geogràfica, ja que van des de megalòpolis a l'Amèrica Llatina i Àsia (amb desenes de milions d'habitants) fins a àrees metropolitanes més petites a Europa, tot i que s'aprecia una certa sobrerrepresentació de l'he-

misferi sud (potser perquè allà hi ha una tendència més gran a la urbanització), i destaca que hi ha un total de set estudis sobre Santiago de Xile (com a pionera en la planificació de l'adaptació). Tot i aquestes divergències, l'estudi ha permès identificar una sèrie de «barreres» o «límits» a l'adaptació, entre els quals hi ha la manca d'informació sobre impactes presents i futurs del canvi climàtic.

En l'àmbit local, destaquen la incompatibilitat de la naturalesa curtterminista de la presa de decisions amb la necessitat de la planificació a mitjà i llarg termini. És un fet que l'adaptació poques vegades és una prioritat política, i existeix una manca de marcs generals per orientar les accions d'adaptació. Cal assenyalar la contradicció entre la manca de competències de l'acció municipal sobre sectors clau i la disposició de recursos financers i humans insuficients (especialment en municipis petits) amb les sòlides competències en l'àmbit de la planificació de l'ús del sòl, que pot fer que s'oposin a limitar o compartir la seva autoritat si no obtenen beneficis electorals immediats o si hi ha competència entre territoris.

A la metròpolis, això es tradueix en una fragmentació sectorial dels processos de planificació, manca d'integració en les eines de planificació espacial i carència general de poders, tant en termes d'autoritat com de capacitat financera. La manca d'un marc legal per a l'adaptació climàtica es detecta en casos d'organització metropolitana formal, però també en els informals. A això, cal sumar-hi la presència de desigualtats socials que poden generar conseqüències adverses per als grups ja vulnerables (com és el cas de la gentrificació, que es dona després d'iniciatives de reverdiment urbà que desplacen residents d'ingressos baixos). De fet, l'estudi assenyala que gairebé una quarta part de les publicacions analitzades contenen mencions a preocupacions sobre equitat o justícia, com l'exposició a riscos climàtics o la menor representació i participació dels grups vulnerables en els processos de presa de decisions.

A grans trets, es constata que l'adaptació és un problema altament complex, degut tant a la incertesa vinculada als escenaris climàtics futurs com a la seva afectació en múltiples sectors de les polítiques. Disposar dels recursos humans i financers adequats són els obstacles més citats per abordar els efectes del canvi climàtic, així com la necessitat de disposar de dades i informació i l'elevada necessitat de lideratge. A partir de l'anàlisi de les principals barreres identificades, es dibuixen els principals reptes a què s'hauran d'enfrontar les administracions locals, que són la necessitat de transcendir els límits territorials de la fragmentació administrativa, la necessitat d'incrementar la coordinació entre actors i els nivells de govern i el rol de les autoritats.

En conclusió, aquest estudi avala l'eficiència de les associacions intermunicipals més o menys formalitzades per planificar l'adaptació climàtica, en les quals participen actors polítics de diversos municipis, però també agents no governamentals (com ara xarxes transnacionals, empreses privades i comunitats i individus), gràcies a les quals es poden aplicar economies d'escala i optimitzar els recursos. Això requereix, necessàriament, una elevada coordinació, qüestió que apareix en publicacions que fan referència a una àmplia gamma d'organitzacions metropolitanes, fet que suggereix que no hi ha una solució única. Fins i tot en casos d'organitzacions més institucionalitzades, la coordinació difícilment és un problema resolt i requereix un treball continu per desenvolupar-se tant verticalment com horitzontalment, i des d'un enfocament multisectorial i multiactor.

Tenint en compte que les àrees metropolitanes estan creixent en nombre i mida, i que recentment s'han portat a terme nous intents de reformes urbanes, cal que els governs locals prioritzin la col·laboració multiescalar i la inclusió social en les estratègies d'adaptació, evitant respostes aïllades que puguin generar ineficiències o injustícies derivades de les fronteres administratives. Paral·lelament, la investigació haurà d'avançar en el coneixement sobre la governança de l'adaptació a aquesta escala, explorar amb més detall el paper de les autoritats metropolitanes (que va des de la provisió d'informació o la promoció de la coordinació fins a rols més directes en la planificació i implementació de polítiques d'adaptació), i analitzar els processos o mecanismes causals que permeten incrementar la coordinació entre els diferents actors implicats.

AGÈNCIES INDEPENDENTS PER GARANTIR EL CONTROL DEMOCRÀTIC DE COL·LABORACIÓ PUBLICOPRIVADA

- **Publicació:** «Transparency Trade-Offs in the Operation of National Public Private Partnership Units: The Case of Ireland's National Development Finance Agency», *Journal of Accounting and Public Policy*, vol. 42, n. 4, juliol-agost del 2023, p. 107-111. Disponible a: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0278425423000601>
- **Autors:** **Gail Sheppard**, professora ajudant de Comptabilitat i Fiscalitat a l'Escola de Negocis de la Universitat Nacional d'Irlanda, a Maynooth; i **Matthias P. Beck**, catedràtic de Gestió al Departament de Direcció i Màrqueting de la University College Cork, a la mateixa ciutat irlandesa.
- **Síntesi:** **Montserrat Ballarín**, professora titular de Dret Financer i Tributari a la Universitat Pompeu Fabra.

SÍNTESI DE LA IDEA

Aquest treball aborda com una «agència» o una unitat tècnica especialitzada en col·laboració públicoprivada (CPP) pot contribuir a legitimar aquest mecanisme, en la mesura que això significa fer més transparent tot el procediment. En concret, centrant-se en el cas d'Irlanda, analitza com es percep i com es pot millorar la transparència en totes les fases de la CPP: la decisió inicial d'optar per la CPP, la licitació, la gestió administrativa, la publicació de contractes i la revisió i avaluació ex post dels projectes.

El 2002 es va crear a Irlanda la National Development Finance Agency (d'ara endavant, NDFA), entitat dins de l'NTMA (National Treasury Management Agency) que opera com a agència especialitzada en CPP a escala nacional. Va ser un intent de despolititzar la contractació d'infraestructures, transferint la presa de decisions a un òrgan tècnic. D'aquesta manera, es pretenia contribuir a homogeneïtzar criteris, reforçar la capacitat de negociació davant el sector privat i dotar els processos de més coherència. Amb el temps, les seves funcions han augmentat, com es pot comprovar a la seva web: <https://www.ndfa.ie/>

No obstant, quan les decisions són preses per una agència, cal plantejar-se «qui ha de retre comptes de què i davant de qui», essent la transparència un requisit previ per poder fer una correcta rendició de comptes, un aspecte clau en democràcia.

Aquest estudi, que forma part d'un estudi més ampli, combina entrevistes semiestructurades a actors públics i privats implicats en CPP (funcionaris, gestors de projectes, representants d'empreses constructores i consultores) amb una anàlisi documental de legislació, informes oficials i literatura existent. El seu enfocament és qualitatiu, orientat a captar percepcions i experiències directes sobre el funcionament de l'NDFA. I, acadèmicament, s'insereix en la literatura sobre «agencialització», és a dir, sobre la tendència a desplaçar decisions estratègiques de l'àmbit polític al tècnic, en un intent d'aconseguir més legitimitat i estabilitat institucional. Tot seguit, es resumeixen els principals resultats obtinguts.

Pel que fa a la transparència sobre la decisió d'optar per CPP davant la contractació pública tradicional, els entrevistats van coincidir a assenyalar que constitueix la fase menys transparent. Això és degut, sobretot, a la forta tensió que hi ha entre la transparència i la informació comercial sobre els operadors privats que l'NDFA es veu obligada a protegir.

Per contra, quant a la licitació i l'adjudicació, l'NDFA obté una valoració més positiva. Les licitacions es perceben com a justes i transparents, gràcies, sobretot, als criteris estandarditzats de puntuació. Tot i això, mentre que les persones entrevistades pertanyents al sector públic consideraven la transparència com una forma d'impedir litigis, les del sector privat van expressar la seva preocupació per la «retroalimentació» i la informació a què poden accedir els licitadors no seleccionats.

Com a conseqüència de l'afany de l'NDFA d'augmentar la transparència, també s'adverteix que els seus procediments són cada vegada més rígids, de manera que es pot generar una «reburocratització». Aquest augment de formalitats i l'abundància de requisits documentals provoca uns costos elevats que limiten la participació en els contractes de les petites i mitjanes empreses, mentre que s'afavoreixen les grans. En resum, l'augment de normes i controls, dirigit a garantir objectivitat, ha augmentat els costos i el temps, i ha restat dinamisme al mercat.

Un altre aspecte en què la transparència té marge de millora està relacionat amb la publicació dels contractes. La majoria dels entrevistats, tant del sector públic com del privat, es van oposar, en general, a la publicació de la informació sobre contractes de CPP per garantir la confidencialitat comercial. Aquesta realitat contrasta amb algunes bones pràctiques, com les dels Estats Units, per exemple, on es permet accedir a la informació de gairebé tots els contractes públics.

Quant a les revisions de les CPP després de la seva adjudicació, els autors consideren que la manca d'aquestes revisions agreuja els problemes de transparència a Irlanda. Així mateix, entenen que l'important paper de l'NDFA per a la contractació pública de PPP hauria de comportar una major avaluació dels projectes.

En vista de tot això, els autors conclouen que el cas irlandès revela que les agències de CPP poden reforçar la capacitat tècnica de l'Estat, però s'han d'acompanyar de mecanismes adequats de transparència i de control democràtic que garanteixin la legitimitat del model.

En definitiva, aquest article suposa una aportació rellevant per comprendre els dilemes de governança que han d'afrontar els països que han optat per crear agències especialitzades en CPP. A Espanya, on la governança de les col·laboracions publicoprivades és fragmentada, descentralitzada i sectorial, dependent de cada administració, aquesta contribució acadèmica podria servir per començar a valorar l'oportunitat política de crear una unitat independent que centralitzi la preparació, l'estandardització, l'assessoria i el control de projectes de CPP.

DIGITALITZACIÓ, EFICIÈNCIA ENERGÈTICA I COL·LABORACIÓ PUBLICOPRIVADA

- **Publicació:** «Data Centre Energy Use: Critical Review of Models and Results», de l'EDNA (Efficient, Demand Flexible Networked Appliances) i l'IEA 4E TCP (Technology Collaboration Programme on Energy Efficient End-Use Equipment), 2025. Disponible a: <https://www.iea-4e.org/wp-content/uploads/2025/05/Data-Centre-Energy-Use-Critical-Review-of-Models-and-Results.pdf>
- **Autors:** **George Kamiya**, consultor independent al Regne Unit, i **Vlad C. Coroamă**, investigador principal al Roegen Centre for Sustainability, Suïssa.
- **Síntesi:** **Hector Santcovsky**, sociòleg i exdirectiu públic.

SÍNTESI DE LA IDEA

Alta dispersió i divergència en els càlculs existents sobre consum energètic als centres de dades genera confusió i inacció. Per això, aquest informe proposa un marc amb el qual avaluar la qualitat metodològica dels estudis, reclamant transparència i cooperació internacional entre governs, operadors i reguladors. Aquest enfocament aborda l'«agencialització» de la col·laboració publicoprivada (CPP): unitats tècniques independents que poden enfortir l'Estat, millorant els contrapesos democràtics i la rendició de comptes. La governança ha d'equilibrar allò públic i allò tècnic, i reconèixer l'experiència privada.

Aquest estudi de Kamiya i Coroamă per a l'EDNA és la revisió més exhaustiva que s'ha fet fins ara sobre consum energètic en centres de dades i la seva evolució en paral·lel a la intel·ligència artificial generativa. Després d'analitzar més de cent fonts, situa el debat en la convergència digitalització - transició energètica, i destaca la necessitat de dades fiables que guïin les polítiques públiques.

Els autors estimen que el consum mundial de centres de dades (excloent-ne la criptomíneria) va ser de 300 a 380 TWh el 2023, aproximadament l'1,3% del consum elèctric global, derivat de revisions globals, dades nacionals i anàlisi de grans operadors. En general, les xifres més probables oscil·len entre els 335 i els 360 TWh. El creixement exponencial de la intel·ligència artificial podria duplicar o triplicar aquesta demanda per al 2030, i assolir entre els 700 i els 1.000 TWh, cosa que planteja un repte per als sistemes elèctrics: si no es millora l'eficiència, l'expansió digital tensionaria la descarbonització i la seguretat de subministrament.

La disparitat de resultats que existeix en aquest àmbit és deguda a mètodes i supòsits heterogenis. Així, Kamiya i Coroamă classifiquen en cinc els enfocaments metodològics: *bottom-up*, agregats totals, extrapolació *proxy* temporal, híbrids i d'altres, i els ordenen segons la seva fiabilitat. I conclouen que, sense models transparents i traçables, la planificació energètica no té fonament.

Una troballa crítica és l'absència de dades oficials específiques: molts governs no distingeixen el consum de centres de dades, i els integren en el sector terciari, fet que dificulta mesurar amb precisió l'impacte energètic. L'informe recomana adoptar protocols comuns de mesurament i report coordinats per agències intergovernamentals, seguint l'exemple cooperatiu del 4E TCP. La manca de taxonomies homogènies i dades públiques limita la planificació digital sostenible.

Pel que fa a les polítiques públiques i la col·laboració publicoprivada, els autors entenen que l'eficiència digital requereix estructures permanents al voltant de la CPP per equilibrar els interes-

sos industrials i climàtics. Així, innovació, sobirania tecnològica i sostenibilitat es converteixen en dimensions polítiques clau. Per això, es proposa crear agències o unitats mixtes amb capacitat tècnica, independència operativa i control democràtic, com l'EuroHPC Joint Undertaking de la UE, el NIST-AI Safety Institute Consortium dels Estats Units o l'IMDA/EDB de Singapur. Pels seus enfocaments, aquestes agències o models de gestió, sempre que garanteixin transparència i rendició de comptes, es poden considerar reeixits.

En el context concret dels centres de dades, el creixement dels quals és impulsat pel núvol i la IA, es necessita un marc comú d'eficiència, estàndards de disseny i auditories internacionals comparables. El repte és cooperar, preservant sempre l'autonomia regulatòria i l'interès públic, en un mercat dominat per grans corporacions, mitjançant agències tècniques amb mandat públic que centralitzin informació, certifiquin eficiència i garanteixin la coherència amb els objectius de descarbonització.

També s'adverteix sobre el risc de «reburocratització», ja que això podria afavorir la concentració del mercat, atesa la possibilitat d'excloure els operadors més petits per excés de requisits tècnics. Aquest dilema entre control i obertura és essencial per democratitzar l'accés a dades, innovació i eficiència energètica.

En definitiva, estem davant d'un treball crucial per entendre la governança de la transició digital i energètica. Proposa un mètode rigorós amb què avaluar la credibilitat d'estudis sobre consum energètic de centres de dades, i a partir d'aquest subratlla que les polítiques s'han de basar en dades verificables, transparència, cooperació internacional i col·laboració publicoprivada robusta.

En última instància, el debat sobre centres de dades pivota sobre el model de desenvolupament, que ha de conjugar creixement digital, sostenibilitat i justícia. Els autors suggereixen que els estats estableixin unitats especialitzades híbrides en les quals s'integri informació privada i pública, cosa que asseguraria una coherència amb l'eficiència i la descarbonització. Es crearia així, a més, una nova generació d'organismes que, amb pràctiques CPP i criteris comuns, governarien la infraestructura digital i la seva petjada energètica. Només una revolució digital sostenible pot ser legítima, alerta aquest informe a governs i empreses.

REIVENTAR EL VALOR DELS DINERS PER IMPULSAR L'ECONOMIA LOCAL

- **Publicació:** *Reinventar el valor del dinero para impulsar la economía local*, Tu Voz en mi Pluma, Mataró, 2024.
- **Autors:** **Henk van Arkel**, director executiu de la fundació holandesa Social Trade Organisation (STRO) i coordinador del projecte europeu Digipay4Growth; **Lluís Muns**, consultor expert en gestió de despesa pública i monedes complementàries, i **Juliette Alenda-Demoutiez**, investigadora a la Universitat de Radboud, Països Baixos.
- **Síntesi:** **Ester Oliveras**, professora agregada d'Economia Financera a la Universitat Pompeu Fabra.

SÍNTESI DE LA IDEA

Aquesta obra proposa dotar els diners públics locals d'una funció addicional per afavorir l'impuls a la producció i el consum de l'economia local. Es tracta d'una mesura que pretén contrarestar la tendència creixent de desviament del consum cap a l'exterior.

Aquest llibre ofereix una anàlisi crítica del funcionament del sistema monetari mundial i el seu impacte en les economies locals, en la qual es destaca la tendència que els diners desapareguin prematurament d'algunes ciutats, abans que puguin contribuir al seu desenvolupament econòmic. En realitat, aquesta obra explica detalladament les causes de l'escassetat de diners a les comunitats desfavorides: la concentració del consum en grans centres comercials i corporacions, l'estalvi en grans ciutats i les compres a terminis desvien el consum cap a l'exterior. I, per tant, aquestes dinàmiques generen desigualtat entre regions.

L'aportació que suposen els diners es calcula a través del multiplicador local, o LM3, que en mesura la velocitat de circulació; és a dir, el nombre de vegades que canvien de mans durant el temps que romanen a la ciutat. Quan els diners circulen diverses vegades dins una mateixa comunitat, augmenta el multiplicador local i, en conseqüència, el PIB del lloc. Un multiplicador local que tingui un valor d'1 indica que la persona que ha rebut l'ingrés s'ha gastat tots els diners fora del municipi. Com més gran sigui el multiplicador, més vegades han circulat localment, cosa que genera més riquesa a la comunitat.

Davant aquesta problemàtica, els autors proposen un conjunt d'estratègies i eines que permetin «reprogramar» el comportament dels diners perquè circulin més vegades dins la comunitat abans de sortir cap a economies més riques. En concret, proposen el Booster de Valor Social, basat en l'índex del multiplicador local (LM3), combinant instruments com ara monedes complementàries, subtipus de canvi, comptadors de temps i la tecnologia de les *fintech*, exemplificada en el programari Cyclos, desenvolupat per STRO.

El llibre està estructurat en dotze capítols que combinen l'anàlisi teòrica i l'exposició d'experiències locals per il·lustrar les seves aplicacions, entre les quals destaquen la ciutat de Preston (Regne Unit), que va aplicar el Community Wealth Building per prioritzar la contractació i la compra local; Wörgl (Àustria), on als anys trenta, durant la Gran Depressió, es va fer servir una moneda local amb interès negatiu per dinamitzar l'economia, o també les experiències del projecte Fomento en una favela de Fortaleza (Brasil) i Gota Verde a Yoro (Hondures), en què es van vincular moneda local i producció

sostenible. Un exemple rellevant per la seva proximitat seria el de Santa Coloma de Gramenet. Entre el 2016 i el 2022, la moneda local *grama* va permetre incrementar el multiplicador a la zona; a través d'aquesta, es van canalitzar els recursos públics, fet que va generar un impacte econòmic i social superior al previst. En total, el 90 % dels diners condicionats es van gastar en comerços locals.

A la taula següent, es mostra un resum de les iniciatives més recents, algunes de les quals ja han estat acompanyades de tecnologia *fintech* i la creació de monedes digitals recolzades per moneda oficial.

	Fomento / Banc Palmas, Brasil	Preston, Regne Unit	Santa Coloma de Gramenet, Espanya
Any d'inici del projecte	2002	2013	2016
Context econòmic	Favela (Conjunt Palmeira) amb alts nivells de pobresa, manca de negocis i fuga de divises.	Declivi econòmic sever (2008), desindustrialització.	Ciutat de l'àrea metropolitana de Barcelona afectada per la crisi del 2008 i la competència de les grans superfícies.
Lideratge	ONG / Comitè Veïns (Banc Palmas) amb fons de donants privats internacionals.	Govern local (Ajuntament de Preston) i Organitzacions Ancla (institucions públiques i concertades).	Administració Pública (Ajuntament de Santa Coloma).
Principal mecanisme d'intervenció	Microcrèdits i moneda local (<i>palmas</i>) per ampliar donacions i tancar el circuit financer.	Compra local estratègica (<i>Community Wealth Building</i>). Prioritzar proveïdors locals reorientant les polítiques de contractació.	Moneda local digital (<i>gramamoneda</i>) vinculada a la despesa pública (subvencions/ajuts), amb bonificació.
Tipus de moneda utilitzada	Submoneda física (<i>palmas</i>) recolzada per la moneda nacional.	Moneda nacional (lliura esterlina). Es va canviar la política de despesa, no la moneda.	Submoneda digital (<i>grama</i>), bo digital multiús, amb equivalència 1:1 amb l'euro i regida per normes específiques.
Normes dels diners	Obligació de pagar microcrèdits en <i>palmas</i> per generar demanda.	Sense incentius monetaris directes, però amb compromís col·lectiu de compra.	Bonificació del 5 % sobre els fons ingressats. Comissió del 5 % per retirada anticipada (abans de 45 dies).

Resultats	Va generar un 15 % més d'activitat econòmica, i va triplicar l'impacte de la donació.	El percentatge de despesa dels proveïdors locals de l'Ajuntament va augmentar del 5 % al 18,2 % en quatre anys.	L'LM3 va passar d'1,85 a 5,84 en sis anys.
------------------	---	---	--

En conclusió, el llibre demostra que el Booster de Valor Social aporta un marc valuós per a responsables públics i agents locals que busquen noves estratègies amb què dinamitzar les economies territorials. Les seves propostes són especialment pertinents en un context de crisi ecosocial, desigualtat i necessitat de resiliència davant del canvi climàtic. La idea de reforçar la circulació dels diners dins la comunitat connecta directament amb objectius de cohesió social i justícia territorial.

LA COL·LABORACIÓ PUBLICOPRIVADA COM A EIX DE LA GOVERNANÇA DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL DUAL

- **Publicació:** «Benchmarking: gestió de l'FP i models d'FP dual internacionals». Disponible a: <https://www.fundaciobcnfp.cat/wp-content/uploads/2020/01/Benchmarking-integrat-170x-240mm-WEB-cat.pdf>
- **Autor:** Observatori de l'FP de la Fundació BCN Formació Professional, amb la col·laboració de Barcelona Activa i Xarxa FP.
- **Síntesi:** Sara Berbel, expresidenta de la Fundació BCN Formació Professional.

SÍNTESI DE LA IDEA

La col·laboració publicoprivada és essencial per garantir la qualitat i sostenibilitat de la formació professional, especialment en la seva modalitat dual. En un món laboral que canvia a la mateixa velocitat que la tecnologia, la formació professional s'ha convertit en un punt de trobada entre l'aula i l'empresa, entre el coneixement i la pràctica, entre allò públic i allò privat. No n'hi ha prou amb formar per a una feina; cal aprendre a cooperar, a construir plegats un futur compartit.

Aquest informe, elaborat per l'Observatori de la Fundació BCN Formació Professional, constitueix una aportació significativa per comprendre com diferents països i zones metropolitaniques estructuren els seus sistemes de formació professional i, en particular, les modalitats d'aprenentatge dual. El seu valor rau en la identificació dels mecanismes institucionals i socials que fan possible la cooperació publicoprivada, condició indispensable per garantir la qualitat, la utilitat i la sostenibilitat dels sistemes formatius, especialment dels professionalitzadors. I més en un món que canvia ràpidament a causa de les noves tecnologies.

Impulsat per l'Ajuntament de Barcelona el 2019, parteix d'un principi fonamental: l'FP dual és una política de corresponsabilitat institucional en la qual administracions, centres educatius i empreses comparteixen objectius i responsabilitats. Més enllà de la normativa, la seva eficàcia depèn de l'existència d'estructures estables de diàleg, confiança i intercanvi d'informació. D'aquí que aquest informe tracti d'oferir un marc d'aprenentatge comparat, amb la intenció de guiar l'acció de les polítiques locals i metropolitaniques a Barcelona, orientades a potenciar l'aprenentatge dual.

Models internacionals i equilibri publicoprivat

El *benchmarking* distingeix quatre models de referència, segons el grau d'intervenció de l'Estat i del protagonisme empresarial:

1. Liberal de mercat, representat pel Regne Unit, basat en l'autoregulació i amb escassa presència pública.
2. Estatal regulat, el francès, caracteritzat per un fort lideratge governamental i una participació consultiva del sector privat.
3. Corporatiu dual, consolidat a Alemanya i Suïssa, que articula una autèntica cogovernança entre Administració i agents socials.

4. Municipal corporatiu, present als països nòrdics, que combina la planificació local amb la participació activa de les empreses i les associacions professionals.

Espanya quedaria situada en una posició intermèdia entre el model estatal i el corporatiu.

Els resultats comparats dels quatre models apunten que, als països amb més desenvolupament del model dual, les empreses són agents formadors reconeguts, responsables d'acollir aprenents i també de garantir l'adquisició de competències, participar en el disseny curricular i intervenir en la planificació de l'oferta formativa, l'avaluació i la certificació de l'aprenentatge. Aquesta responsabilitat assegura la coherència entre formació i ocupació, i dota de legitimitat el sistema.

Mecanismes de cooperació institucional

Els sistemes més madurs comparteixen mecanismes de cooperació que garanteixen l'estabilitat del model. A Alemanya i Suïssa, la definició de qualificacions i programes es fa conjuntament entre l'Estat, les cambres de comerç i les associacions empresarials. Als Països Baixos, els centres d'FP actuen com a intermediaris permanents entre l'administració educativa i les empreses. A Finlàndia o Dinamarca, el finançament i l'avaluació dels programes són compartits entre les autoritats locals i el sector privat, amb incentius vinculats a la qualitat i la inserció laboral.

En tots aquests contextos, la governança de l'FP dual es concep com a equilibri entre autoritat pública, iniciativa privada i participació social. Cada actor desenvolupa un paper diferenciat i interdependent: l'Estat garanteix l'equitat i la coherència del sistema; les empreses asseguren llocs d'aprenentatge on generar talent, i els centres educatius proporcionen la base pedagògica i avaluativa. La qualitat depèn de la capacitat de cooperació i institucionalització entre els diferents actors.

El rol local i Metropolità

L'informe atorga una rellevància especial a l'àmbit local com a espai privilegiat per a l'articulació de la col·laboració publicoprivada. Les experiències del model del Quebec, Finlàndia, Dinamarca o algunes zones metropolitanes de Brussel·les i Dublín demostren que, en un entorn relacional i institucional alineat, la proximitat territorial facilita la coordinació i l'adaptació de l'oferta formativa a les necessitats de cada entorn productiu. Els municipis no es limiten a executar polítiques dissenyades per altres nivells de govern, sinó que assumeixen funcions estratègiques de planificació, seguiment i avaluació, en col·laboració amb les empreses i els agents socials.

Aquest enfocament resulta especialment pertinent a l'àrea metropolitana de Barcelona, on la diversitat sectorial i institucional exigeix una governança flexible i multinivell. Aquí, moltes de les administracions locals estan assumint un paper clau de mediadores entre el sistema educatiu i el teixit empresarial. Iniciatives com l'Acceleradora d'FP Dual del Delta del Llobregat, inspirada en aquest *benchmarking*, il·lustren la capacitat del territori per generar xarxes estables de col·laboració i esdevenir veritables laboratoris d'innovació institucional.

És, per tant, al territori –a l'escala humana de les ciutats i dels barris– on la col·laboració publicoprivada adquireix rostre, nom i propòsit. Allà on les institucions escolten i les empreses s'hi impliquen, la formació professional deixa de ser un sistema i es converteix en una comunitat.

Conclusió

L'informe evidencia que la col·laboració publicoprivada és el nucli dels sistemes de formació professional més eficaços. Quan la cooperació s'institucionalitza mitjançant estructures mixtes de

governança (consells, càmeres o agències), els resultats es materialitzen en sistemes estables i adaptables. Per contra, quan aquesta col·laboració depèn únicament de la voluntat dels actors, sense un marc estable i formalitzat, el model tendeix a fragmentar-se i a perdre coherència.

La lectura d'aquest estudi deixa una convicció clara: el futur de la formació professional es decideix als espais compartits en els quals es reconeixen els interessos comuns. La confiança i la corresponsabilitat són, en conseqüència, els veritables motors de la innovació educativa.

CONSTRUINT FUTUR

En aquesta pàgina oferim una selecció dels treballs sorgits de les diferents convocatòries competitives de l'Observatori Social de la Fundació «la Caixa» que poden ser d'especial interès

DESIGUALTATS ENTRE ELS ADOLESCENTS EN L'ACCÉS I EXPOSICIÓ ALS ESPAIS VERDS URBANS D'ESPANYA

Marco Garrido-Cumbrera, Alicia González-Marín i José Correa-Fernández, Health & Territory Research (HTR), Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, Universitat de Sevilla.

Els adolescents gaudeixen dels espais verds urbans? Segons aquest estudi, només l'11,6% els freqüenta diàriament, i els més vulnerables socialment els freqüenten menys. Deures i utilització de pantalles són els principals motius que allunyen els joves dels parcs.

Els darrers anys, el temps que els adolescents passen a casa ha augmentat, ja sigui fent deures, mirant la televisió o utilitzant dispositius electrònics. Com a resultat, s'ha reduït el temps que dediquen a gaudir dels espais verds urbans, com ara parcs i jardins, malgrat els beneficis que els aporta el contacte amb la natura. Aquest estudi analitza les desigualtats en l'accés i exposició a aquests espais en una mostra de 1.610 adolescents, de 10 a 16 anys, residents a les principals àrees metropolitanes d'Espanya. Els resultats mostren que, tot i que el 71,6% dels adolescents vivien a menys de sis minuts d'un espai verd, només l'11,6% els freqüentava diàriament, i el 18,6%, entre tres i cinc dies a la setmana. Gairebé la meitat d'ells preferien quedar-se a casa utilitzant dispositius electrònics: el 49,6% hi dedicava més de deu hores setmanals i el 24,3%, més de vint. Quan freqüentaven aquests espais, les activitats més habituals eren passar una estona amb els amics (58,2%), passejar o córrer (52,3%) i practicar jocs de pilota (44,8%).

Article complet a:

<https://elobservatoriosocial.fundacionlacaixa.org/es/-/desigualdades-adolescentes-espacios-verdes-urbanos>

VINCULAR LA FORMACIÓ ACADÈMICA AMB L'EXPERIÈNCIA EN EL MERCAT POT IMPULSAR L'EMPREDORIA

Mircea Epure, Universitat Pompeu Fabra, BSE i UPF-BSM.

Quina és la millor manera d'impulsar l'empredoria? Aquest estudi posa l'accent en la necessitat d'alinejar la formació acadèmica amb experiències empresarials reals.

Tant acadèmics com responsables polítics han destacat l'impacte positiu del capital humà en l'activitat empresarial. També s'ha posat molt d'èmfasi en el rol beneficiós que tenen en l'empredoria els mercats liberalitzats des del punt de vista econòmic. No obstant això, pocs han relacionat els diferents tipus de capital humà amb les característiques institucionals. Aquest article analitza els efectes conjunts del context institucional i els diferents tipus de capital humà en les aspiracions de creixement empresarial en termes d'augment de l'ocupació. L'estudi utilitza dades representatives, tant a nivell individual (del Global Entrepreneurship Monitor) com institucional (de la Heritage Foundation), que comprenen 141.003 empresaris de 93 països durant el període 2005-2020.

Article complet a:

<https://elobservatoriosocial.fundacionlacaixa.org/ca/-/capital-humano-ambiciones-crecimiento-empresarios>